

межах повноважень, заходи з мінімізації та ліквідації наслідків під час проведення антитерористичних операцій; проводити просвітницьку та практично-навчальну діяльність з метою підготовки населення до дій в умовах терористичного акту. Крім того, професійна підготовка таких фахівців повинна бути спрямована на досконале вивчення міжнародної нормативно-правової бази у сфері боротьби з тероризмом, володіння ґрунтовними знаннями з питань міжнародного співробітництва та досвідом провідних країн світу щодо антитерористичної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Саміло А.В. Тероризм: антропологічно-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12 / А.В. Саміло. – Львів, 2015. – 18 с.
2. Купчак М.Я. Підготовка майбутніх експертів з екології у вищих навчальних закладах засобами інформаційно-комунікаційних технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / М.Я. Купчак. – Львів, 2018. – 20 с.
3. Про опрацювання проектів документів : лист Департаменту реагування на надзвичайні ситуації ДСНС України від 27.12.2016 р. № 17-19497/171.
4. Про організацію підготовки осіб начальницького складу служби цивільного захисту та працівників органів управління і підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту у сфері антитерористичної діяльності: наказ ДСНС України від 09 вересня 2013 р. № 589.
5. Концепція боротьби з тероризмом : схвалена Указом Президента України від 25 квітня 2013 року № 230/2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/230/2013>.
6. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20 .03.2003 р. № 638-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/638-15>.

Сергієнко В.В., викладач навчального пункту Аварійно-рятувального загону спеціального призначення ГУ ДСНС України у Донецькій області

КОНЦЕПЦІЯ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ АДАПТАЦІЇ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Сучасне життя розвивається швидкими темпами, тому система професійної освіти повинна розвиватися, змінюватися. В Україні формується нова система освіти, яка орієнтована на входження у світовий освітній простір, супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу. Це зумовлює появу освітніх інновацій, які

покликані суттєво змінити освітній процес у навчанні працівників пожежної охорони. У контексті процесів реформування актуальним є питання впровадження зарубіжного досвіду діяльності органів, завданням яких є запобігання та подолання наслідків надзвичайних ситуацій, у практичну діяльність ДСНС.

Інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно нового стану.

У контексті процесів реформування актуальним є питання впровадження зарубіжного досвіду діяльності органів і підрозділів пожежної охорони, завданням яких є запобігання та подолання наслідків надзвичайних ситуацій, у практичну діяльність вітчизняної ДСНС України. Діяльність протипожежних структур у межах їх функціонування займає визначне місце через те, що будь-які стихійні лиха майже завжди супроводжуються пожежами. Тому від професійної підготовки протипожежних підрозділів значною мірою залежить успіх у подоланні наслідків надзвичайних ситуацій.

Вітчизняні та зарубіжні вчені у своїх публікаціях приділяють певну увагу питанням підготовки спеціалістів у сфері цивільного захисту населення та проходження служби у протипожежних підрозділах в окремих державах світу. Загальновідомими є роботи Н. Клименко, П. Вагнера, І. Трояна, М. Фалєєва, О. Могильніченка та інших.

Під час вивчення зарубіжного досвіду визначення адміністративно-правового статусу територіальних підрозділів державних служб із надзвичайних ситуацій присвячено праці таких учених, як: Н.В. Григоренко, В.М. Дорофєєв, А.М. Капля, А. Любінський, М.М. Рац, О.О. Труш, В.С. Чубань та ін.

Аналіз підходів до формування та функціонування протипожежних структур свідчить про майже однакові вимоги та принципи. Відмінності полягають лише у площині адміністративно-територіального устрою.

Більшість країн Європи та США відносить працівників пожежної охорони до воєнізованих формувань, які підпорядковуються органам виконавчої влади або муніципалітетам та мають спеціальні звання. Кадри для цих підрозділів готуються у спеціальних закладах освіти, які мають вузько-профільне спрямування. Терміни підготовки залежать від ступеня складності професійної підготовки майбутніх працівників протипожежних підрозділів.

Розглянемо основні складові кадрового забезпечення, а саме підбір, підготовку та просування по службі професійних кадрів у системах пожежної охорони зарубіжних країн.

Залучення на службу у протипожежні або інші рятувальні підрозділи відбувається на різній основі. Так, наприклад, у Великій Британії – на доб-

ровільній основі, у Туреччині та Португалії – за призовом, у Франції, Бельгії, Норвегії та Нідерландах – добровільно у поєднанні з обов'язковим призовом певних категорій громадян.

Основу формувань цивільної оборони у Німеччині створюють підрозділи служби захисту від катастроф. Вони укомплектовані добровольцями, які зобов'язалися пропрацювати у цій службі 10 років за умови, що будуть звільнені від військового обов'язку. Чисельність особового складу при його повному розгортанні досягає 600 тис. чоловік.

У Франції корпус цивільної оборони комплектується на базі протипожежної служби. Усього у країні нараховується приблизно 220 тис. пожежних добровольців, 12 тис. професіоналів (використовуються здебільшого як інструктори) та 7 тисяч військових.

У Німеччині фактично кожна федеральна земля має свої пожежні школи чи інститути, як правило, державні. Пожежна служба поділена на середню, підвищену і вищу. Підготовка майбутніх фахівців пожежно-рятувальної служби включає загальну підготовку (разом з наданням першої допомоги), фахову підготовку та підготовку в рамках певного підрозділу.

У США є два типи вогнеборців. Вогнеборці, яких готують для гасіння лісових пожеж, і ті, що займаються гасінням пожеж у межах міста. Для того, щоб працювати вогнеборцем, треба отримати диплом про вищу освіту, пройти письмовий тест, тест із фізичної підготовки, а також медичну комісію.

На основі аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду, законодавчої та нормативної бази у процесі дослідження встановлено, що проблема підготовки фахівців пожежно-рятувальної служби до службової діяльності є однією з актуальних проблем професійної педагогіки, що потребує подальшого осмислення. Її актуальність зумовлена передусім особливостями професійної підготовки спеціалістів пожежно-рятувальних підрозділів: творчий підхід при вирішенні професійних завдань; усвідомлене ставлення до своєї професії, прагнення до особистісного та професійного вдосконалення.

Перспективними напрямками подальших досліджень можуть бути: розробка інноваційних педагогічних технологій, у яких міжперсональний рівень взаємодії майбутніх фахівців сприяє розвитку професійної свідомості й самовдосконалення; чітких критеріїв оцінки ефективності та якості підготовки фахівців; узгодження співвідношення цілей підготовки: з одного боку – співробітника-рятувальника (фізично сильного і врівноваженого фахівця системи ЛСУС України), а з іншого – фахівця-професіонала (інтелектуала); а також продовження пошуків нових форм та методів підготовки майбутніх фахівців пожежно-рятувальної служби до професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белий В. Роль і місце технології в освітянській політиці. Погляд практика з глибини / В.Белий // Директор школи. – 2004. – № 18. – С. 7–9.
2. Бех І. Особистісно-зорієнтоване виховання: шляхи реалізації / І.Бех. – Рідна школа. – 1999. – № 12. – С. 7–11.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник / І.М. Дичківська. – 3-тє видання, виправлене («Академвидав»), 2015–304 с.
4. Карпенчук С. Педагогічна технологія: антропологічний підхід / С.Карпенчук //Рідна школа. – 2001. – № 1.– С. 20–21.
5. Нісімчук А. Сучасні педагогічні технології: навч. посібник / А.Нісімчук,, О.Падалка, О.Шпак. – К., 2000. – С. 9–15.
6. Підласий І. Практична педагогіка або три технології: інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти / І. Підласий. – К., 2004. – С. 64–74.
7. Пехота О.М. Особистісно-орієнтована освіта і технології. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2000/7-14.pdf>
8. Чепіль М. Педагогічні технології: навчальний посібник / М. Черіль. – К.: Академвидав, 2012. – 224 с.
9. Пехота О.М. Особистісно-орієнтована освіта і технології. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2000/7-14.pdf>
10. Григоренко Н. В. Зарубіжний досвід побудови систем надання державних послуг у сфері цивільного захисту / Н. В. Григоренко // Теорія та практика державного управління. – 2015. – № 2 (49). – С. 1–8.
11. Капля А.М. Удосконалення державного управління систем заповігання і реагування на надзвичайні ситуації в Україні з використанням досвіду зарубіжних країн: проблеми та перспективи / А.М. Капля // Пожежна безпека: теорія і практика. – 2013. – № 14. – С. 39–46.

Ткаченко Ю.М., методист обласного методичного кабінету НМЦ ЦЗ та БЖД Дніпропетровської області

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ МАЙНДМЕПІНГУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Людство постійно збагачує теорію та практику навчання. Система нашої освіти все ще суттєво відстає від сучасних вимог і тому потребує глибокої модернізації.

Чудовою альтернативою подання інформації є використання Mind Map (з англ. інтелект-карта або діаграма зв'язків). Техніка складання інтелект-карт називається «майндмеппінг» (англ. mindmapping).